

สถานการณ์การผลิตและการค้าปลานิลและผลิตภัณฑ์ในช่วง 9 เดือนแรก ปี 2557

เกวลิ้น หนูฤทธิ : ส่วนเศรษฐกิจการประมง

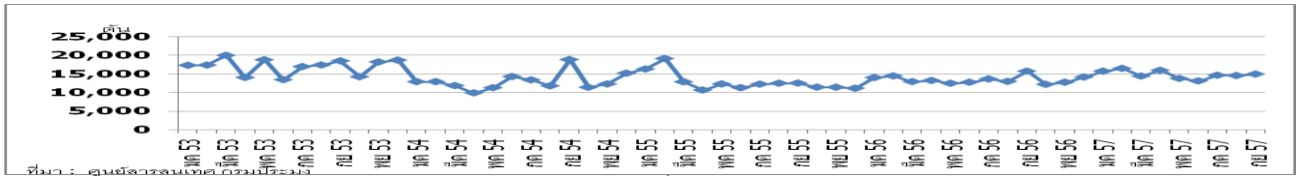
1. สถานการณ์การผลิต

ผลผลิตปลานิลจากการเพาะเลี้ยงเบื้องต้นในช่วง 9 เดือนแรก ปี 2557 มีจำนวน 133,310.6 ตัน เพิ่มขึ้น +9.4% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีที่ผ่านมา (ตารางที่ 1) การเลี้ยงในช่วง 9 เดือนแรกปีนี้ เกษตรกรประสบกับสภาพอากาศแปรปรวน อากาศร้อนและมีอุณหภูมิสูงในช่วงเวลากลางวัน เข้าสู่ฤดูร้อนเร็วขึ้นตั้งแต่ปลายเดือนกุมภาพันธ์หลังจากนั้นบางพื้นที่ประสบกับภัยแล้งในช่วงหน้าแล้ง และเริ่มเข้าสู่ฤดูฝนในเดือนพฤษภาคม กลางปีนี้ฝนทิ้งช่วงยาวนานกว่าปกติ และมีปริมาณฝนน้อยอันเกิดจากปรากฏการณ์เอลนีโญ ส่งผลให้ปริมาณน้ำในเขื่อนที่เก็บกักไว้มีค่อนข้างน้อย นอกจากนี้บางพื้นที่ก็ประสบภาวะฝนตกหนัก เนื่องจากลานินญาและพายุหมุนเขตร้อนเป็นช่วงๆ ทำให้เกิดน้ำท่วมในเดือนกันยายนในภาคเหนือ ตะวันออกเฉียงเหนือ กลาง และตะวันออก (กรมอุตุฯนิคมวิทยา) ส่งผลให้เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลมีความยุ่งยากในการเลี้ยงเพิ่มขึ้น ปลาเจริญเติบโตช้าลง อ่อนแอและป่วยเป็นโรคได้ง่าย ต้องใช้ระยะเวลาในการเลี้ยงยาวนานขึ้น เกษตรกรส่วนใหญ่แก้ไขโดยการปล่อยลูกพันธุ์ปลาลดลง พร้อมทั้งใช้เครื่องตีน้ำหรือเครื่องปั๊มลม เพื่อเพิ่มปริมาณออกซิเจนละลายแก่น้ำ สำหรับผลผลิตปลานิลจากการเพาะเลี้ยงในปี 2557 คาดว่าอยู่ที่ 174,872.0 ตัน เพิ่มขึ้น +8.7% เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา

ตารางที่ 1 ปริมาณผลผลิตปลานิลจากการเพาะเลี้ยง ปี 2556 -2557 (ม.ค.-ก.ย.) (ตัน)

เดือน	2556	2557	%Δ 57	%Δ 57/56
ม.ค.	13,967.4	15,695.9	11.2%	12.4%
ก.พ.	14,424.8	16,447.8	4.8%	14.0%
มี.ค.	12,888.4	14,377.0	-12.6%	11.5%
เม.ย.	13,186.1	15,934.2	10.8%	20.8%
พ.ค.	12,436.7	13,738.5	-13.8%	10.5%
มิ.ย.	12,725.1	13,070.3	-4.9%	2.7%
ก.ค.	13,601.3	14,612.4	11.8%	7.4%
ส.ค.	12,939.5	14,515.8	-0.7%	12.2%
ก.ย.	15,704.3	14,918.7	2.8%	-5.0%
ต.ค.	12,150.0			
พ.ย.	12,713.8			
ธ.ค.	14,116.8			
รวม	160,854.0	133,310.6		
3 เดือน	41,280.6	46,520.7		12.7%
6 เดือน	79,628.5	89,263.7		12.1%
9 เดือน	121,873.5	133,310.6		9.4%
12 เดือน	160,854.0			

ที่มา : ศูนย์สารสนเทศ, กรมประมง (ประเมินจากการลงลูกพันธุ์ปลานิล) ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม 2557

ภาพที่ 1 ปริมาณผลผลิตจากการเพาะเลี้ยงปลานิล ปี 2553-2557 (ม.ค.-ก.ย.)

2. สถานการณ์ราคา

2.1 ราคาที่เกษตรกรขายได้หน้าฟาร์ม

ราคาเฉลี่ยที่เกษตรกรขายได้หน้าฟาร์มในภาคกลาง ช่วง 9 เดือนแรก ปี 2557 ปลานิลขนาดเล็ก 2 6.84 บาท/กก. ขนาดกลาง 41.52 บาท /กก. และขนาดใหญ่ 49.40 บาท /กก. โดยทุกขนาดมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น +6.7%, +14.0% และ +4.9% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีที่ผ่านมา(ตารางที่ 2) ราคาปลานิลขนาดใหญ่ในช่วง มิ.ย.-ก.ย. 57 มีแนวโน้มลดลง เนื่องจาก มีผลผลิตปลาที่ได้จากการจับจากแหล่งธรรมชาติในช่วงฤดูฝนออกมาปริมาณมาก ซึ่งจัดเป็นสินค้าทดแทนกัน ส่งผลให้ความต้องการบริโภคปลานิลลดลง (ภาพที่ 2)

2.2 ราคาขายส่ง

ราคาขายส่ง ณ ตลาดไท ช่วง 9 เดือนแรก ปี 2557 ปลานิลขนาดเล็กอยู่ที่ระดับ 35.48 บาท/กก. ขนาดกลาง 48.75 บาท/กก. และขนาดใหญ่ 60.86 บาท/กก. โดยปลานิลทุกขนาดมีการปรับลดลง -0.6%, -5.3% และ -4.7% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีที่ผ่านมา(ตารางที่ 3) เมื่อพิจารณาจากภาพที่ 3 แล้ว พบว่า ราคาปลานิลขายส่งมีแนวโน้มลดลงโดยเฉพาะขนาดใหญ่ และขนาดกลาง ยกเว้นขนาดเล็กราคาดีกว่า และมีแนวโน้มสูงตั้งแต่เดือน เม.ย.-ก.ย.57 เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา

2.3 ราคาขายปลีก

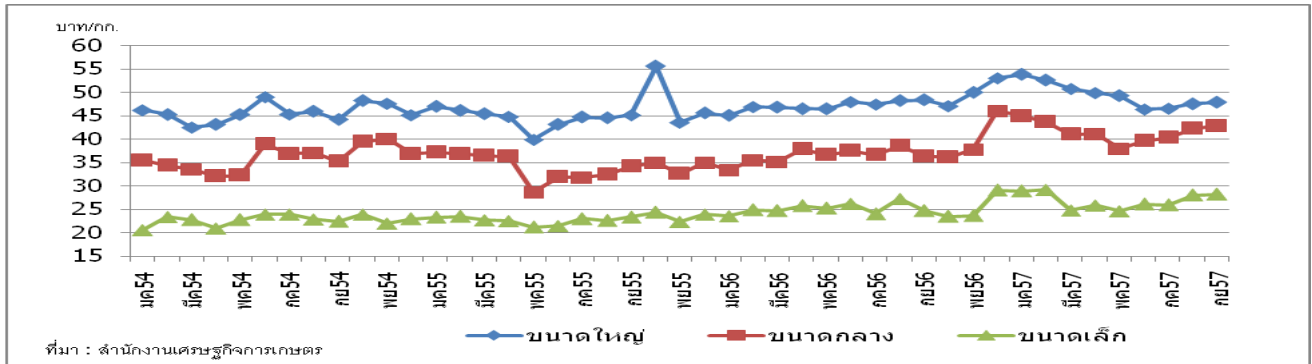
ราคาขายปลีก ณ ตลาดกรุงเทพมหานคร ช่วง 9 เดือนแรก ปี 2557 ปลานิลขนาดกลางอยู่ที่ระดับ 57.65 บาท/กก. และขนาดใหญ่ 68.90 บาท/กก. โดยปลานิลทุกขนาดมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น +6.3 % และ +7.2% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีที่ผ่านมา(ตารางที่ 4) เมื่อพิจารณาจากภาพที่ 4 พบว่า ราคาขายปลีกที่ผู้บริโภคซื้อเพิ่มขึ้น เนื่องจากยังคงเป็นสินค้าที่ผู้บริโภคภายในประเทศมีความต้องการสูงอยู่

ตารางที่ 2 ราคาปลานิลที่เกษตรกรขายได้หน้าฟาร์ม ภาคกลาง ปี 2556 – 2557 (ม.ค.-ก.ย.)

เดือน	ขนาดเล็ก (5 ตัวขึ้นไป/กก.)			ขนาดกลาง (3-4 ตัว/กก.)			ขนาดใหญ่ (1-2 ตัว/กก.)		
	2556	2557	%Δ57/56	2556	2557	%Δ57/56	2556	2557	%Δ57/56
ม.ค.	23.58	28.91	22.6%	33.41	44.93	34.5%	45.04	53.81	19.5%
ก.พ.	24.91	29.21	17.3%	35.53	43.64	22.8%	46.89	52.56	12.1%
มี.ค.	24.68	24.78	0.4%	35.18	41.00	16.5%	46.85	50.75	8.3%
เม.ย.	25.72	25.82	0.4%	37.86	41.13	8.6%	46.51	49.87	7.2%
พ.ค.	25.21	24.61	-2.4%	36.64	37.97	3.6%	46.50	49.25	5.9%
มิ.ย.	26.20	26.12	-0.3%	37.50	39.62	5.7%	47.95	46.39	-3.3%
ก.ค.	24.05	25.91	7.7%	36.64	40.29	10.0%	47.46	46.53	-2.0%
ส.ค.	27.25	28.03	2.9%	38.58	42.29	9.6%	48.23	47.56	-1.4%
ก.ย.	24.75	28.21	14.0%	36.33	42.83	17.9%	48.38	47.90	-1.0%
ต.ค.	23.50			36.09			47.05		
พ.ย.	23.67			37.79			49.96		

ธ.ค.	29.08			46.04			53.05		
เฉลี่ย	25.22	26.84		37.30	41.52		47.82	49.40	
3 เดือน	24.39	27.63	13.3%	34.71	43.16	24.3%	46.26	52.37	13.2%
6 เดือน	25.05	26.58	6.1%	36.02	41.38	14.9%	46.62	50.44	8.2%
9 เดือน	25.15	26.84	6.7%	36.41	41.52	14.0%	47.09	49.40	4.9%
12 เดือน	25.22			37.30			47.82		

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ภาพที่ 2 ราคาปาลานิลที่เกษตรกรขายได้หน้าฟาร์ม ภาคกลาง ปี 2554-2557 (ม.ค.-ก.ย.)

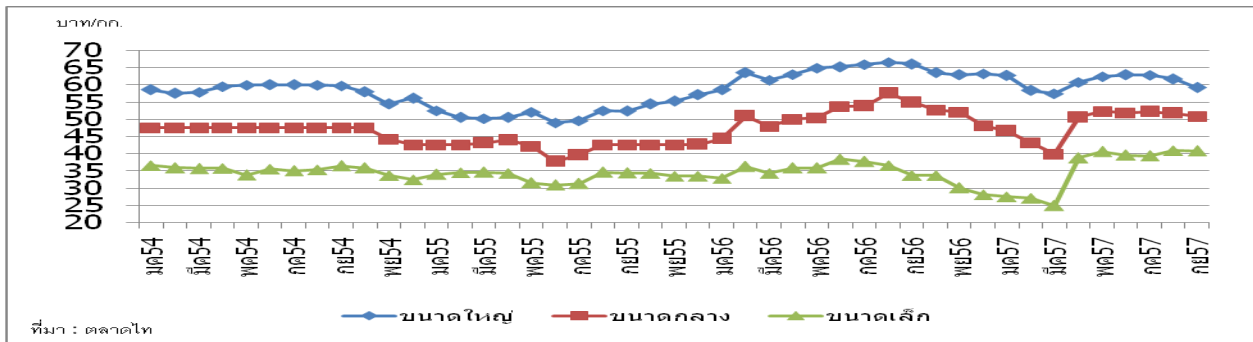
ตารางที่ 3 ราคาเฉลี่ยขายส่ง ปี 2556 – 2557 (ม.ค.-ก.ย.)

หน่วย : บาท/กก.

เดือน	ขนาดเล็ก (5 ตัวขึ้นไป/กก.)			ขนาดกลาง (3-4 ตัว/กก.)			ขนาดใหญ่ (1-2 ตัว/กก.)		
	2556	2557	%Δ57/56	2556	2557	%Δ57/56	2556	2557	%Δ57/56
ม.ค.	32.87	27.47	-16.4%	44.31	46.52	5.0%	58.50	62.66	7.1%
ก.พ.	36.21	27.07	-25.2%	50.88	43.16	-15.2%	63.52	58.30	-8.2%
มี.ค.	34.27	24.90	-27.3%	47.94	39.87	-16.8%	61.29	57.37	-6.4%
เม.ย.	35.85	38.78	8.2%	50.00	50.53	1.1%	62.93	60.70	-3.5%
พ.ค.	35.79	40.58	13.4%	50.37	52.26	3.8%	64.85	62.31	-3.9%
มิ.ย.	38.37	39.52	3.0%	53.65	51.83	-3.4%	65.18	62.83	-3.6%
ก.ค.	37.65	39.29	4.4%	53.81	52.10	-3.2%	65.89	62.74	-4.8%
ส.ค.	36.56	40.89	11.8%	57.45	51.69	-10.0%	66.50	61.68	-7.2%
ก.ย.	33.70	40.82	21.1%	54.87	50.77	-7.5%	66.00	59.13	-10.4%
ต.ค.	33.66			52.69			63.52		
พ.ย.	30.03			52.02			62.83		
ธ.ค.	28.06			48.13			63.21		
เฉลี่ย	34.42	35.48		51.34	48.75		63.69	60.86	
3 เดือน	34.45	26.48	-23.1%	47.71	43.18	-9.5%	61.10	59.44	-2.7%
6 เดือน	35.56	33.05	-7.0%	49.53	47.36	-4.4%	62.71	60.70	-3.2%
9 เดือน	35.70	35.48	-0.6%	51.48	48.75	-5.3%	63.85	60.86	-4.7%

12 เดือน	34.42	51.34	61.01
----------	-------	-------	-------

ที่มา : www.talaadthai.com

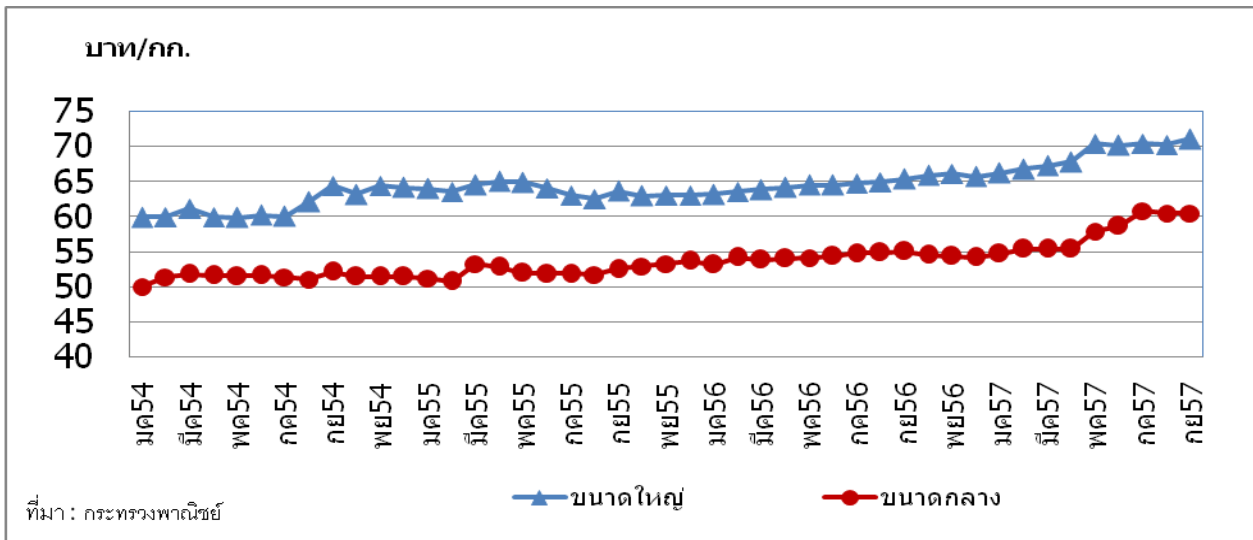
ภาพที่ 3 ราคาขายส่งผลิตภัณฑ์ ตลาดไท ปี 2554-2557 (ม.ค.-ก.ย.)

ตารางที่ 4 ราคาเฉลี่ยขายปลีก ปี 2556 - 2557 (ม.ค.-ก.ย.)

หน่วย : บาท/กก.

เดือน	ขนาดกลาง (3-4 ตัว/กก.)			ขนาดใหญ่ (1-2 ตัว/กก.)		
	2556	2557	%Δ57/56	2556	2557	%Δ57/56
ม.ค.	53.16	54.68	2.9%	63.14	66.14	4.8%
ก.พ.	54.20	55.36	2.1%	63.54	66.75	5.1%
มี.ค.	53.84	55.36	2.8%	63.83	67.22	5.3%
เม.ย.	53.99	55.36	2.5%	64.09	67.78	5.8%
พ.ค.	54.09	57.86	7.0%	64.48	70.39	9.2%
มิ.ย.	54.32	58.66	8.0%	64.48	70.12	8.7%
ก.ค.	54.73	60.75	11.0%	64.75	70.39	8.7%
ส.ค.	54.82	60.41	10.2%	64.91	70.23	8.2%
ก.ย.	54.99	60.41	9.9%	65.35	71.04	8.7%
ต.ค.	54.53			65.82		
พ.ย.	54.36			66.09		
ธ.ค.	54.14			65.65		
เฉลี่ย	54.26	57.65		64.68	68.90	
3 เดือน	53.73	55.13	2.6%	63.50	66.70	5.0%
6 เดือน	53.93	56.21	4.2%	63.93	68.07	6.5%
9 เดือน	54.24	57.65	6.3%	64.29	68.90	7.2%
12 เดือน	54.26			64.68		

ที่มา : <http://www.price.moc.go.th>

ภาพที่ 4 ราคาขายปลีกปลานิล ณ ตลาดกรุงเทพฯ ปี 2554-2557 (ม.ค.-ก.ย.)

3. สถานการณ์การค้าของประเทศไทย

3.1 การส่งออก

ปริมาณการส่งออกปลานิลและผลิตภัณฑ์ของประเทศไทยในช่วง 9 เดือนแรก ปี 2557 จำนวน 11,941.5 ตัน คิดเป็นมูลค่า 838.6 ล้านบาท ทั้งปริมาณและมูลค่าเพิ่มขึ้น +91.5% และ +92.7% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีที่ผ่านมา รูปแบบผลิตภัณฑ์ปลานิลที่ส่งออกมาที่มากที่สุด คือ ปลานิลทั้งตัวแช่แข็ง คิดเป็นสัดส่วน 63% ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด รองลงมา คือ เนื้อปลานิลแช่แข็ง 34% ปลานิลสดแช่เย็น 2% และอื่นๆ 1% ตามลำดับ (ตารางที่ 5, ภาพที่ 5) โดยมีสัดส่วนมูลค่าการส่งออกไปยังตลาดหลัก คือ สหรัฐอเมริกา 34% กลุ่มประเทศตะวันออกกลาง 26% กลุ่มประเทศสหภาพยุโรป 19% กลุ่มประเทศแอฟริกา 12% กลุ่มประเทศอาเซียน 9% และอื่นๆ 8% (ภาพที่ 6)

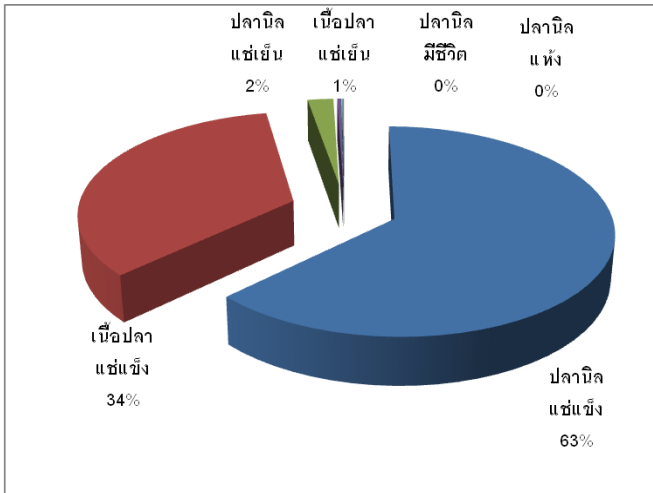
ตารางที่ 5 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกปลานิลของประเทศไทย ปี 2556-2557 (ม.ค.-ก.ย.)

ลำดับที่	รายการ	ปริมาณ : ตัน, มูลค่า : ล้านบาท					
		2556 (ม.ค.-ก.ย.)		2557 (ม.ค.-ก.ย.)		% การเปลี่ยนแปลง	
		ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
1	ปลานิลทั้งตัวแช่แข็ง	4,692.0	186.3	9,625.1	527.6	105.1	183.2
2	เนื้อปลานิลแช่แข็ง	1,393.4	230.4	2,004.5	288.3	43.9	25.1
3	ปลานิล สด แช่เย็น	65.1	2.0	267.1	18.4	310.3	810.4
4	เนื้อปลาแช่เย็น	81.8	15.7	31.6	3.2	-61.4	-79.8
5	ปลานิลมีชีวิต	3.4	0.5	12.4	1.1	271.1	126.1
6	ปลานิลแห้งไม่รมควัน	1.1	0.3	0.8	0.1	-28.4	-60.9
รวม		6,236.8	435.1	11,941.5	838.6	91.5	92.7

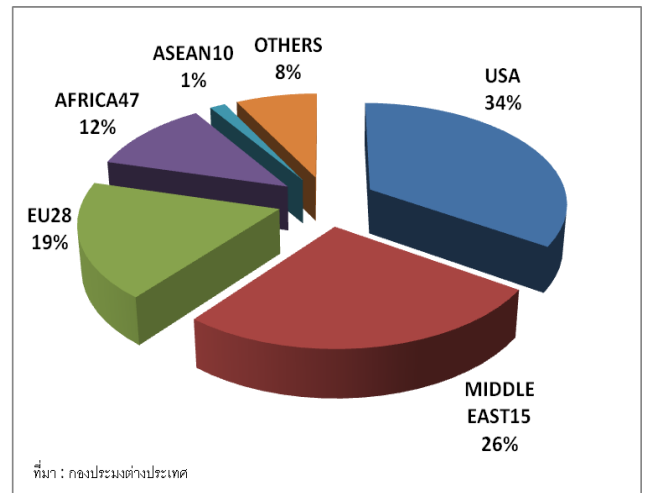
ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์การค้าสินค้าประมงระหว่างประเทศ กองประมงต่างประเทศ ประมวลข้อมูลจากกรมศุลกากร

รหัสพิกัดปลานิลและผลิตภัณฑ์ :

03019940003 ปลานิลมีชีวิต 03027100001 ปลานิลสดแช่เย็น 03032300000 ปลานิลทั้งตัวแช่แข็ง

ภาพที่ 5 สัดส่วนผลิตภัณฑ์ปลานิลส่งออกช่วง 9 เดือนแรก ปี 57

ภาพที่ 6 สัดส่วนมูลค่าการส่งออกปลานิล ในช่วง 9 เดือนแรก ปี57

ตลาดส่งออกที่สำคัญ

(1) สหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศคู่ค้าสำคัญอันดับหนึ่งสำหรับสินค้าปลานิล ในช่วง 9 เดือนแรก ปี 2557 ประเทศไทยส่งออกปลานิลไปยังสหรัฐอเมริกา ปริมาณ 2,140.8 ตัน มูลค่า 287.5 ล้านบาท ทั้งปริมาณและมูลค่าเพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา +50.7 % และ +29.3 % ตามลำดับ สัดส่วนมูลค่าอยู่ในรูปแบบเนื้อปลานิลแช่แข็งมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 76 รองลงมาเป็นปลานิลทั้งตัวแช่แข็ง คิดเป็นร้อยละ 24 (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 การส่งออกปลานิลของประเทศไทยไปสหรัฐอเมริกา ปี 2556-2557 (ม.ค.-ก.ย.)

ปริมาณ : ตัน, มูลค่า : ล้านบาท

ลำดับที่	รายการ	2556 (ม.ค.-ก.ย.)		2557 (ม.ค.-ก.ย.)		% การเปลี่ยนแปลง	
		ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
1	ปลานิลทั้งตัวแช่แข็ง	392.0	22.3	1,109.0	68.8	+182.9	+207.9
2	เนื้อปลานิลแช่แข็ง	1,009.6	197.3	1,031.8	218.7	+2.2	+10.8
3	เนื้อปลานิลแช่เย็น	18.8	2.7	-	-	-	-
รวม		1,420.4	222.3	2,140.8	287.5	+50.7	+29.3

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์การค้าสินค้าประมงระหว่างประเทศ กองประมงต่างประเทศ ประมวลข้อมูลจากกรมศุลกากร

(2) กลุ่มตะวันออกกลาง

กลุ่มตะวันออกกลางเป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญอันดับสอง รองจากสหรัฐฯ ในช่วง 9 เดือนแรก ปี 2557 ประเทศไทยส่งออกปลานิลไปยังกลุ่มตะวันออกกลาง ปริมาณ 4,140.0 ตัน มูลค่า 221.9 ล้านบาท ทั้งปริมาณและมูลค่าเพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา +16.5%, +65.3% ตามลำดับ สัดส่วนมูลค่าอยู่ในรูปแบบปลานิลทั้งตัวแช่แข็ง ร้อยละ 92 ปลานิลสดแช่เย็น ร้อยละ 5 และเนื้อปลานิลแช่แข็ง ร้อยละ 3 (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 การส่งออกปลานิลของประเทศไทยไปกลุ่มตะวันออกกลาง ปี 2556-2557 (ม.ค.-ก.ย.)

ปริมาณ : ตัน มูลค่า : ล้านบาท

ลำดับ ที่	รายการ	2556 (ม.ค.-ก.ย.)		2557 (ม.ค.-ก.ย.)		% การเปลี่ยนแปลง	
		ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
1	ปลาชนิดทั้งตัวแช่แข็ง	3,498.7	132.4	3,838.1	203.5	9.7	53.8
2	เนื้อปลาชนิดแช่แข็ง	-	-	137.4	6.1	-	-
3	ปลาชนิดสดแช่เย็น	29.6	1.1	141.0	11.4	376.6	960.1
4	เนื้อปลาแช่เย็น	26.0	0.8	23.5	0.9	-9.4	2.2
รวม		3,554.3	134.3	4,140.0	221.9	+16.5	+65.3

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์การค้าสินค้าประมงระหว่างประเทศ กองประมงต่างประเทศ ประมวลข้อมูลจากกรมศุลกากร

(3) กลุ่มสหภาพยุโรป (EU28)

ช่วง 9 เดือนแรก ปี 2557 ประเทศไทยส่งออกปลานิลไปยังกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป (EU28) จำนวน 2,211.5 ตัน มูลค่า 155.2 ล้านบาท ซึ่งปริมาณเพิ่มขึ้น 3.8 เท่า และมูลค่าเพิ่มขึ้น 2.4 เท่า ตามลำดับ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน สัดส่วนมูลค่าอยู่ในรูปปลานิลทั้งตัวแช่แข็งมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 77 รองลงมาเป็นเนื้อปลานิลแช่แข็ง คิดเป็นร้อยละ 22 และเนื้อปลาแช่เย็นร้อยละ 1 (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 การส่งออกปลานิลของประเทศไทยไปกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป (EU28) ปี 2556-2557 (ม.ค.-ก.ย.)

ปริมาณ : ตัน, มูลค่า : ล้านบาท

ลำดับ ที่	รายการ	2556 (ม.ค.-ก.ย.)		2557 (ม.ค.-ก.ย.)		% การเปลี่ยนแปลง	
		ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
1	ปลานิลทั้งตัวแช่แข็ง	314.7	16.9	1,928.3	118.8	+512.8	+601.7
2	เนื้อปลานิลแช่แข็ง	111.3	16.8	275.2	34.1	+147.2	+102.2
3	เนื้อปลานิลแช่เย็น	32.5	12.0	8.0	2.3	-75.2	-80.7
4	ปลานิลแห้ง ไม่รมควัน	1.1	0.3	-	-	-	-
รวม		459.6	46.0	2,211.5	155.2	+381.1	+237.0

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์การค้าสินค้าประมงระหว่างประเทศ กองประมงต่างประเทศ ประมวลข้อมูลจากกรมศุลกากร

(4) กลุ่มประเทศแอฟริกา (AFRICA47)

ช่วง 9 เดือนแรก ปี 2557 ประเทศไทยส่งออกปลานิลไปยังกลุ่มประเทศแอฟริกา (AFRICA47) จำนวน 2,027.7 ตัน มูลค่า 97.6 ล้านบาท ซึ่งปริมาณเพิ่มขึ้น 50 เท่า และมูลค่าเพิ่มขึ้น 39 เท่า ตามลำดับ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน สัดส่วนมูลค่าอยู่ในรูปปลานิลทั้งตัวแช่แข็งมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 74 รองลงมาเป็นเนื้อปลานิลแช่แข็ง คิดเป็นร้อยละ 21 และปลานิลสดแช่เย็นร้อยละ 5 (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 การส่งออกปลานิลของประเทศไทยไปกลุ่มประเทศแอฟริกา ปี 2556-2557 (ม.ค.-ก.ย.)

ปริมาณ : ตัน, มูลค่า : ล้านบาท

ลำดับ ที่	รายการ	2556 (ม.ค.-ก.ย.)		2557 (ม.ค.-ก.ย.)		% การเปลี่ยนแปลง	
		ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
1	ปลานิลทั้งตัวแช่แข็ง	33.0	1.5	1,507.5	72.2	+4,462.6	+4,657.7

2	เนื้อปลานิลแช่แข็ง	7.0	0.9	413.5	20.2	+5,849.2	+2,123.5
3	เนื้อปลานิลแช่เย็น	-	-	106.0	5.1	-	-
4	ปลานิลแห้ง ไม่รมควัน	-	-	0.7	0.1	-	-
รวม		40.0	2.4	2,027.7	97.6	+4,970.6	+3,921.3

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์การค้าสินค้าประมงระหว่างประเทศ กองประมงต่างประเทศ ประมวลข้อมูลจากกรมศุลกากร

(5) กลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN10)

ประเทศไทยส่งออกปลานิลไปยังกลุ่มประเทศอาเซียน(ASEAN10) ในช่วง 9 เดือนแรก ปี 2557 จำนวน 422.4 ตัน มูลค่า 12.5 ล้านบาท ทั้งปริมาณและมูลค่าเพิ่มขึ้น +0%, +45.29% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน สัดส่วนมูลค่าเป็นปลานิลทั้งตัวแช่แข็งมากที่สุด ร้อยละ 80 เนื้อปลาแช่แข็ง ร้อยละ 9 ปลานิลสดแช่เย็น ร้อยละ 5.5 และปลานิลมีชีวิต ร้อยละ 5.5 ตามลำดับ (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 การส่งออกปลานิลของประเทศไทยไปกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN10) ปี 2556-2557 (ม.ค.-ก.ย.)

ปริมาณ : ตัน, มูลค่า : ล้านบาท

ลำดับ ที่	รายการ	2556 (ม.ค.-ก.ย.)		2557 (ม.ค.-ก.ย.)		% การเปลี่ยนแปลง	
		ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
1	ปลานิลทั้งตัวแช่แข็ง	362.8	6.4	385.8	10.0	+6.3	+57.6
2	เนื้อปลานิลแช่แข็ง	20.0	1.2	19.3	1.1	-3.4	-12.0
3	ปลานิลสดแช่เย็น	34.6	0.9	4.9	0.7	-85.9	-16.1
4	ปลานิลมีชีวิต	3.3	0.1	12.4	0.7	+271.2	+371.4
รวม		420.7	8.6	422.4	12.5	+0.4	+45.2

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์การค้าสินค้าประมงระหว่างประเทศ กองประมงต่างประเทศ ประมวลข้อมูลจากกรมศุลกากร

3.2 การนำเข้า

ปริมาณการนำเข้าปลานิลและผลิตภัณฑ์ของประเทศไทยในช่วง 9 เดือนแรก ปี 2557 ปริมาณ 249.6 ตัน มูลค่า 34.2 ล้านบาท ทั้งปริมาณและมูลค่าเพิ่มขึ้น +75.1%, +115.3% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน โดยมีรูปแบบการนำเข้า คือ เนื้อปลานิลแช่แข็ง ร้อยละ 81 ของมูลค่านำเข้าทั้งหมด รองลงมา คือ ปลานิลแช่แข็ง ร้อยละ 9 ปลานิลสดแช่เย็น ร้อยละ 8 และปลานิลมีชีวิต ร้อยละ 2 ตารางที่ 11, ภาพที่ 7) โดยมีตลาดนำเข้าหลักจากสัดส่วนมูลค่า คือ ประเทศจีน 81% และกลุ่มประเทศอาเซียน 19% (ภาพที่ 8)

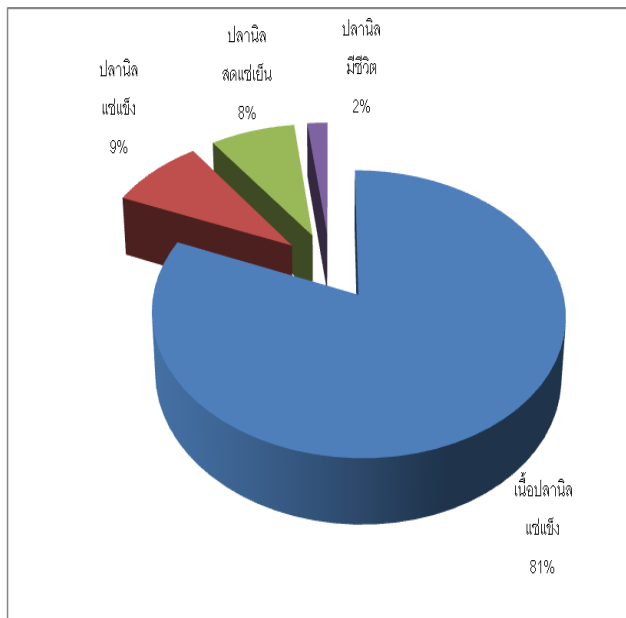
ตารางที่ 11 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าปลานิลของประเทศไทย ปี 2556-2557 (ม.ค.-ก.ย.)

ปริมาณ : ตัน, มูลค่า : ล้านบาท

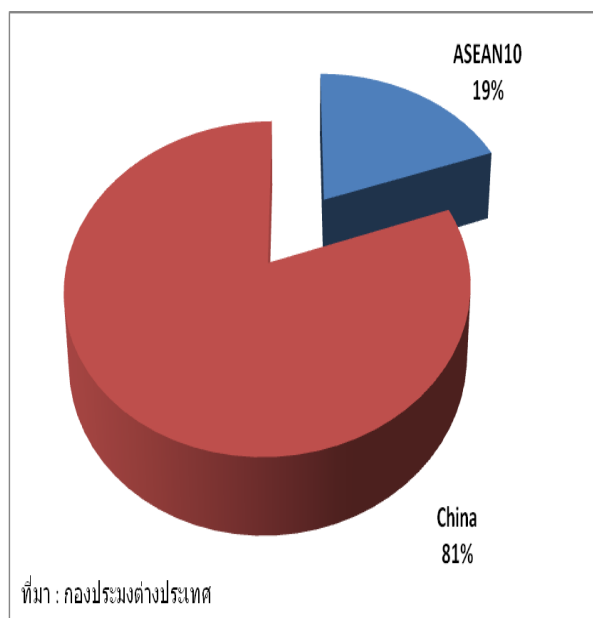
ลำดับ ที่	รายการ	2556 (ม.ค.-ก.ย.)		2557 (ม.ค.-ก.ย.)		% การเปลี่ยนแปลง	
		ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
1	เนื้อปลานิลแช่แข็ง	99.7	14.4	144.3	27.8	+44.8	+93.7

2	ปลานิลทั้งตัวแช่แข็ง	42.8	1.5	41.3	3.0	-3.6	+98.3
3	ปลานิลสดแช่เย็น	-	-	53.0	2.7	-	-
4	ปลานิลมีชีวิต	-	-	11.0	0.7	-	-
รวม		142.5	15.9	249.6	34.2	+75.1	+115.3

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์การค้าสินค้าประมงระหว่างประเทศ กองประมงต่างประเทศ ประมวลข้อมูลจากกรมศุลกากร

ภาพที่ 7 สัดส่วนผลิตภัณฑ์ปลานิลนำเข้าช่วง 9 เดือนแรก ปี 57

ภาพที่ 8 แสดงสัดส่วนมูลค่านำเข้าปลานิล 9 เดือนแรก ปี 57

4. สถานการณ์การผลิตและการค้าของโลก

4.1 สถานการณ์การผลิตของโลก

ผลผลิตปลานิลของโลกในปี 55 จำนวน 5.15 ล้านตัน ซึ่งเป็นผลผลิตจากการเพาะเลี้ยง 4.50 ล้านตัน คิดเป็น 87% ของผลผลิตทั้งหมด และจากการจับธรรมชาติ 0.65 ล้านตัน คิดเป็น 13% ของผลผลิตทั้งหมด ซึ่งผลผลิตส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มประเทศเอเชียถึง 3.30 ล้านตัน คิดเป็น 64% ของผลผลิตปลานิลโลก (FAO,2557)

ช่วงต้นปี 2557 ที่ผ่านมา ประเทศจีนประสบกับปัญหา สภาพอากาศหนาวจัดและยาวนานขึ้น ส่งผลให้การเพาะพันธุ์ลูกปลาต้องขยายเวลาออกไป ผลผลิตปลานิลในปีนี้จะออกล่าช้ากว่าปกติ ส่งผลให้ผลผลิตไม่เพียงพอับความต้องการ อาจจะยาวนานจนถึงฤดูการเก็บเกี่ยวผลผลิตที่จะออกมาในรอบหน้า เดือน กรกฎาคม-สิงหาคม 2557 (Globefish Hightlights Issue 5/2014)

ราคาปลานิลลดลงอย่างมาก เนื่องจากความต้องการบริโภคลดลง และดูเหมือนว่าน่าจะใกล้ถึงจุดระดับต่ำสุดแล้ว ฟาร์มปลานิลบางรายมีการจับขายก่อนกำหนดที่คาดไว้ (Globefish European price report Issue 07/2014 July 2014)

4.2 สถานการณ์การค้าของโลก

(1) ประเทศจีน

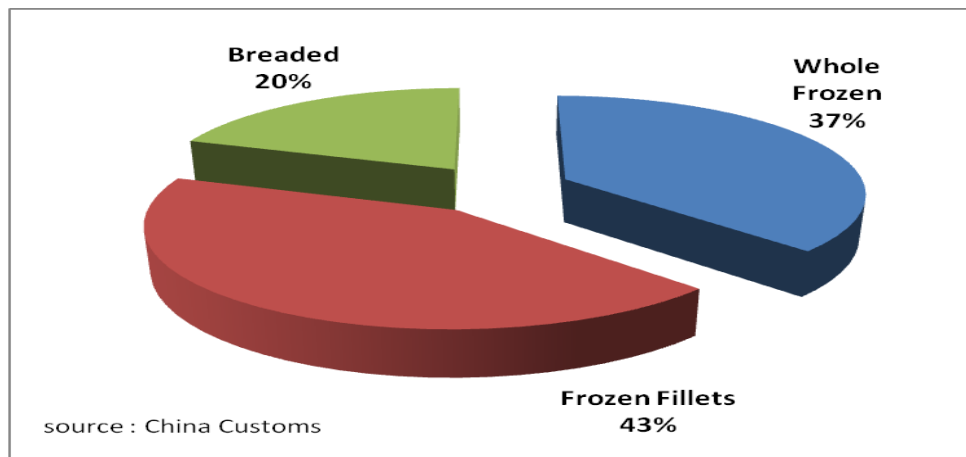
ปริมาณการส่งออกของจีนช่วงครึ่งปีแรก 2557 เพิ่มขึ้น +1.3 % เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา โดยส่งออกในรูปแบบเนื้อปลาฟิลเลตแช่แข็ง คิดเป็นสัดส่วน 43 % (ลดลง -1.1%เทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน) ปลาทั้งตัวแช่แข็ง 37% (เพิ่มขึ้น+2.7% เทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน) เนื้อปลานิลชุบเกล็ดขนมปัง คิดเป็นสัดส่วน 20 % (เพิ่มขึ้น +3.8% เทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน) ซึ่งในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมาจีนมีแนวโน้มส่งออกในรูปแบบปลาทั้งตัวแช่แข็งเพิ่มขึ้นไปยังตลาดแอฟริกาที่ให้ราคาดีกว่า เนื่องจากมีความต้องการบริโภคปลานิลเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 12 ปริมาณการส่งออกปลานิลของจีน ปี 2553-2557 (ม.ค.-มิ.ย.)

หน่วย : พันตัน

รูปแบบ	2553	2554	2555	2556	2557	%Δ	สัดส่วน (%)
Whole frozen	32.2	51.3	47.7	59.1	60.7	+2.7%	37%
Frozen fillets	81.1	63.3	76.5	71.1	70.3	-1.1%	43%
Breaded	23.6	25.2	26.6	31.1	32.3	+3.8%	20%
รวม	136.9	139.8	150.8	161.3	163.3	+1.3%	100%

ที่มา : China Customs

ภาพที่ 9 แสดงสัดส่วนปริมาณการส่งออกปลานิลของจีนในช่วง 6 เดือนแรก ปี 2557

(2) ประเทศสหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำเข้าปลานิลรายใหญ่ของโลก และได้มีการจัดอันดับความนิยมบริโภคสินค้าอาหารทะเล (Seafood) ของชาวอเมริกา พบว่า ปลานิลอยู่อันดับที่ 5 รองจาก กุ้ง ปลาทูน่า ปลาแซลมอน ปลาพอลลอค (Pollock) ในช่วง 9 เดือนแรก ปี 2557 สหรัฐนำเข้าปลานิลและผลิตภัณฑ์ ปริมาณ 161,331.7 ตัน มูลค่า 799.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ทั้งปริมาณและมูลค่าเพิ่มขึ้น +1.8% และ +12.7% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีที่ผ่านมา โดยมีรูปแบบผลิตภัณฑ์นำเข้า (ตารางที่ 12) ดังนี้

1. เนื้อปลานิลฟิลเล่แช่แข็ง จำนวน 112,717.8 ตัน (คิดเป็น 69.9% ของการนำเข้าทั้งหมด) มูลค่า 582.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ทั้งปริมาณและมูลค่าเพิ่มขึ้น +4.7%, +16.6% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน โดยนำเข้าจากจีนเป็นหลัก 87% อินโดนีเซีย 9% ไทย 1% ไต้หวัน 1% และอื่นๆ 2%

สำหรับราคาเนื้อปลานิลฟิลเล่แช่แข็งช่วง 9 เดือนแรก ปี 2557 ที่สหรัฐนำเข้าเฉลี่ย 5.17 เหรียญสหรัฐ/กก. ราคาเพิ่มขึ้น +11% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปี 2556 ซึ่งราคาอยู่ที่ 4.64 เหรียญสหรัฐ/กก.

สหรัฐนำเข้าผลิตภัณฑ์ดังกล่าวจากประเทศไทยมากเป็นอันดับที่ 3 จำนวน 1,129.6 ตัน (คิดเป็น 1.0%) มูลค่า 7.1 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (คิดเป็น 1.2%) ทั้งปริมาณและมูลค่าเพิ่มขึ้น +13% และ +12% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีที่ผ่านมา ราคาเฉลี่ยที่สหรัฐซื้อจากประเทศไทยอยู่ที่ 6.31 เหรียญสหรัฐ/กก. (-1.0%) ราคาค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับคู่แข่งอย่างจีนที่ขายกิโลกรัมละ 5.00 เหรียญสหรัฐ

2. ปลานิลทั้งตัวแช่แข็ง จำนวน 28,521.4 ตัน (คิดเป็น 17.7% ของการนำเข้าทั้งหมด) มูลค่า 64.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ปริมาณลดลง -4.2% ขณะที่มูลค่าเพิ่มขึ้น +15.4% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน โดยนำเข้าจากจีนเป็นหลัก คิดเป็น 58% ไต้หวัน 36% เวียดนาม 3% ไทย 2% และอื่นๆ 1%

สำหรับราคาปลานิลทั้งตัวแช่แข็งช่วง 9 เดือนแรก ปี 2557 สหรัฐอเมริกานำเข้าเฉลี่ย 2.27 เหรียญสหรัฐ/กก. ราคาเพิ่มขึ้น +20.4% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน ซึ่งอยู่ที่ 1.88 เหรียญสหรัฐ/กก.

ทั้งนี้สหรัฐนำเข้าจากประเทศไทยมากเป็นอันดับที่ 4 จำนวน 648.1 ตัน (คิดเป็น 2.3%) มูลค่า 1.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (คิดเป็น 2.3%) ทั้งปริมาณและมูลค่าเพิ่มขึ้น +102% และ +134% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีที่ผ่านมา สำหรับราคาเฉลี่ยที่สหรัฐซื้อจากประเทศไทย 2.33 เหรียญสหรัฐ/กก. (+15.7%) ราคาสูงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับคู่แข่งอย่างจีนที่ขายกิโลกรัมละ 2.21 เหรียญสหรัฐ

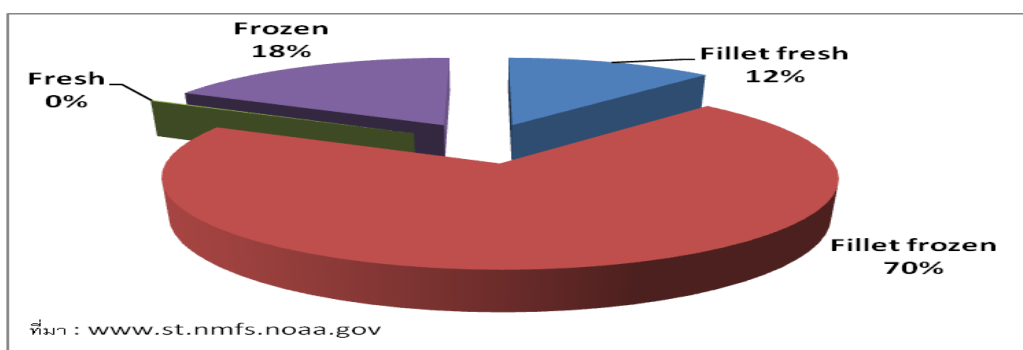
3. เนื้อปลานิลฟิลเล่แช่เย็น จำนวน 19,776.0 ตัน (คิดเป็น 12.3% ของการนำเข้าทั้งหมด) มูลค่า 150.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ทั้งปริมาณและมูลค่าลดลง -4.1%, -0.2% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน โดยนำเข้าจากฮอนดูรัสมากที่สุด คิดเป็น 41% รองลงมา คือ คอสตาริกา 22% โคลัมเบีย 16% เม็กซิโก 12% และเอกวาดอร์ 7% และอื่นๆ 2% ทั้งนี้สหรัฐมีการนำเข้าปลานิลจากประเทศโคลัมเบียเพิ่มขึ้น เนื่องจากทั้ง 2 ประเทศมีข้อตกลงจัดทำการค้าเสรีระหว่างกัน (Free Trade Agreement : FTA)

สำหรับราคาเนื้อปลานิลฟิลเล่แช่เย็น ช่วง 9 เดือนแรก ปี 2557 สหรัฐอเมริกานำเข้าเฉลี่ย 7.61 เหรียญสหรัฐ/กก. ราคาเพิ่มขึ้น +4.1% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปี 2556 ซึ่งอยู่ที่ 7.31 เหรียญสหรัฐ/กก.

สหรัฐไม่มีการนำเข้าเนื้อปลานิลฟิลเล่แช่เย็นจากประเทศไทย เนื่องจากกระยะทางขนส่งจาก ประเทศไทย ไปยังสหรัฐไกลกว่าทางคู่แข่งอย่างกลุ่มประเทศอเมริกาใต้ ซึ่งมีผลต่อต้นทุนค่าขนส่งและคุณภาพเนื้อปลา/ความสดของปลา ส่งผลให้ประเทศไทยไม่สามารถแข่งขันผลิตภัณฑ์ประเภทนี้กับกลุ่มประเทศอเมริกาใต้ได้

4. ปลานิลแช่เย็น จำนวน 316.5 ตัน (คิดเป็น 0.1% ของการนำเข้าทั้งหมด) มูลค่า 1.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ทั้งปริมาณและมูลค่าลดลง -23.4%, -23.5% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน โดยนำเข้าจากปากีสถานเป็นหลัก คิดเป็น 48% เม็กซิโก 14% จีน 11% โคลัมเบีย 10% สิงคโปร์ 8% ฮอนดูรัส 7% และอื่นๆ 2%

สำหรับราคาปลานิลแช่เย็น ช่วง 9 เดือนแรก ปี 2557 สหรัฐอเมริกานำเข้าเฉลี่ย 4.73 เหรียญสหรัฐ/กก. ราคาลดลง -0.1% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน ซึ่งอยู่ที่ 4.74 เหรียญสหรัฐ/กก. (ภาพที่ 10) (ตารางที่ 13)

ภาพที่ 10 แสดงสัดส่วนปริมาณการนำเข้าปลานิลของสหรัฐอเมริกา ช่วง 9 เดือนแรก ปี 2557

ตารางที่ 13 ปริมาณการนำเข้าปลานิลและผลิตภัณฑ์ปลานิลของสหรัฐอเมริกา ปี 2548- 2557 (ม.ค.-ก.ย.)

หน่วย : ตัน

รูปแบบผลิตภัณฑ์/ ปี	Whole frozen	Fillet frozen	Fillet fresh	Fresh	Meat fresh	Total
2548	56,524.2	55,615.3	22,729.1	-	-	134,868.6
2549	60,772.2	74,381.4	23,100.5	-	-	158,254.1
2550	46,942.9	100,636.3	26,176.0	-	-	173,755.2
2551	49,647.7	103,735.1	26,082.0	-	-	179,464.8
2552	44,174.4	114,762.5	24,357.9	-	-	183,294.8
2553	40,889.8	150,770.1	23,717.8	-	-	215,377.8
2554	39,651.7	132,486.1	20,761.8	-	-	192,899.6
2555	35,261.7	168,291.1	20,705.2	290.1	3,901.2	228,449.3
2556	41,774.7	159,758.2	26,764.9	456.7	51.2	228,805.7
2556 (ม.ค.-ก.ย.)	29,771.6	107,624.5	20,624.4	413.2	51.2	158,484.9
2557 (ม.ค.-ก.ย.)	28,521.4	112,717.8	19,776.0	316.5	-	161,331.7
% Δ ปี 57/56 (ม.ค.-ก.ย.)	-4.2%	+4.7%	-4.1%	-23.4%	-	+1.8%
สัดส่วนปี 57(ม.ค.-ก.ย.)	17.7	69.9	12.3	0.1	-	100.0

ที่มา:(www.st.nmfs.gov)

5. ปัญหาอุปสรรคการเลี้ยงปลานิลในประเทศไทย

1. ผลผลิตปลานิลช่วง 9 เดือนแรก ปี 2557 มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นเล็กน้อย เนื่องจากยังมีความต้องการบริโภคอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าสภาพอากาศที่ร้อนจัดและฝนทิ้งช่วงกลางปี มีปริมาณต่ำกว่าเกณฑ์ ส่งผลให้ปริมาณน้ำในเขื่อนมีน้อย ภาครัฐจึงขอความร่วมมือในการงดการเลี้ยงปลาในกระชังในแม่น้ำปิง แม่น้ำน่าน แม่น้ำเจ้าพระยา และแม่น้ำน้อย คาดว่าปีหน้าจะมีปริมาณน้ำในเขื่อนน้อยกว่าปีนี้ อาจส่งผลให้เกษตรกรมีน้ำไม่เพียงพอในการเลี้ยงปลา

2. ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น โดยเฉพาะต้นทุนค่าอาหาร ซึ่งจัดเป็นต้นทุนการเลี้ยงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70-80 ของต้นทุนทั้งหมด โดยเฉพาะการเลี้ยงปลานิลในกระชัง

3. การขาดแคลนลูกพันธุ์ปลานิลบางช่วง โดยเฉพาะในช่วงที่มีอัตราการฟักไข่ได้ปริมาณน้อย เช่น เม.ย.-พ.ค. และ ก.ย-ต.ค.
4. ขาดการบริหารจัดการที่ดีตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดี (GAP) ตั้งแต่โรงเพาะฟัก การอนุบาล และการเลี้ยงปลานิลส่งผลให้จำนวนฟาร์มปลานิลที่ได้มาตรฐานGAP ไม่ถึง 1% ของจำนวนฟาร์มปลานิลทั้งหมด
5. ผู้ส่งออกปลานิลประสบปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบในการส่งออก เนื่องจากความต้องการบริโภคปลานิลภายในประเทศค่อนข้างสูง ประกอบกับราคาปลานิลที่จำหน่ายหน้าฟาร์มค่อนข้างสูง จนผู้ส่งออกไม่สามารถซื้อวัตถุดิบมาเพื่อทำการแปรรูปส่งออกได้ ยกเว้นช่วงที่ผลผลิตออกมาล้นตลาด ราคาตกต่ำ ห้างเย็นจึงสามารถซื้อวัตถุดิบเพื่อส่งออกได้
6. ตลาดกลางปลาน้ำจืดหรือศูนย์ซื้อขายปลาน้ำจืดมีจำนวนน้อย และกระจุกตัวเฉพาะในภาคกลาง
7. โรงงานแปรรูป ส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในภาคกลาง ขณะที่แหล่งเลี้ยงปลานิลกระจายอยู่ทั่วประเทศ ส่งผลให้การรวบรวมผลผลิตของโรงงานค่อนข้างยุ่งยาก ไม่คุ้มค่ากับต้นทุนการขนส่ง

6. ข้อเสนอแนะ

1. ลดอัตราการปล่อยลูกพันธุ์ลงในช่วงฤดูแล้งมีน้ำน้อย พร้อมทั้งใช้เครื่องตีน้ำ/เครื่องปั๊มลม เพื่อเพิ่มปริมาณออกซิเจนละลายในน้ำ
2. เกษตรกรรวมกลุ่มกันเพื่อซื้อปัจจัยการผลิตในราคาที่ถูกลง และมีอำนาจต่อรองราคามากขึ้น
3. จัดทำโครงการลดต้นทุนการเลี้ยงปลานิล พร้อมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพในการเลี้ยงของเกษตรกรโดยให้มีผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น
4. ส่งเสริมฟาร์มเลี้ยงปลานิลให้ได้มาตรฐาน GAP มากขึ้น เพื่อรองรับกับการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2558
5. ภาครัฐควรส่งเสริมให้มีตลาดกลาง ห้างเย็น และโรงงานแปรรูป ใกล้แหล่งวัตถุดิบ เพื่อลดต้นทุนการขนส่ง
6. ส่งเสริมให้กลุ่มแม่บ้านมีการแปรรูปปลานิลให้มีความหลากหลายและได้มาตรฐาน เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า อีกทั้งเป็นการแก้ไขปัญหาในช่วงที่ผลผลิตปลาล้นตลาดได้ และยังเป็นการเก็บรักษาคุณภาพสินค้าได้ยาวนานกว่าปลามีชีวิตที่จำเป็นต้องเร่งจำหน่ายออกไป เนื่องจากจัดเป็นสินค้าที่เน่าเสียได้ง่าย

.....